

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Úřad pro mezinárodněprávní
ochranu dětí

Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí v Brně – základní informace, přehled agend

Olomouc 28. 2. – 1. 3. 2018

Markéta Nováková

www.umpod.cz

Historie Úřadu

- Právní předchůdci od roku 1930 (Společnost pro mezinárodněprávní ochranu mládeže)
- 1958-1999 Ústředí pro mezinárodněprávní ochranu mládeže (podřízeno Ministerstvu spravedlnosti)
- Od r. 2000 zákon o sociálně-právní ochraně dětí (zákon č. 359/1999 Sb.)
- Sídlo v Brně, obsazen převážně právníky, od r. 2009 součástí týmu psychologové, od r. 2016 sociální pracovníci
- Oddělení právní pomoci, oddělení mezinárodních adopcí, oddělení psychologů, projektová kancelář

Postavení Úřadu

- Správní úřad
- Založen zákonem č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí
- Orgán sociálně-právní ochrany dětí
- Ústřední orgán (přijímající/odesílající) podle mnoha mezinárodněprávních/unijních instrumentů
- Spolupracuje s obdobnými orgány v cizině
- Podřízen Ministerstvu práce a sociálních věcí

Kvantifikace agend

- Právní pomoc při vymáhání výživného (cca 400 nových ročně, cca 3000 živých věcí)
- Mezinárodní únosy dětí (cca 60 - 70 ročně)
- Zajištění práva styku (cca 10 ročně)
- Zprostředkování mezinárodních adopcí (cca 20 - 40 zprostředkování ročně, celkem cca 400 spisů)

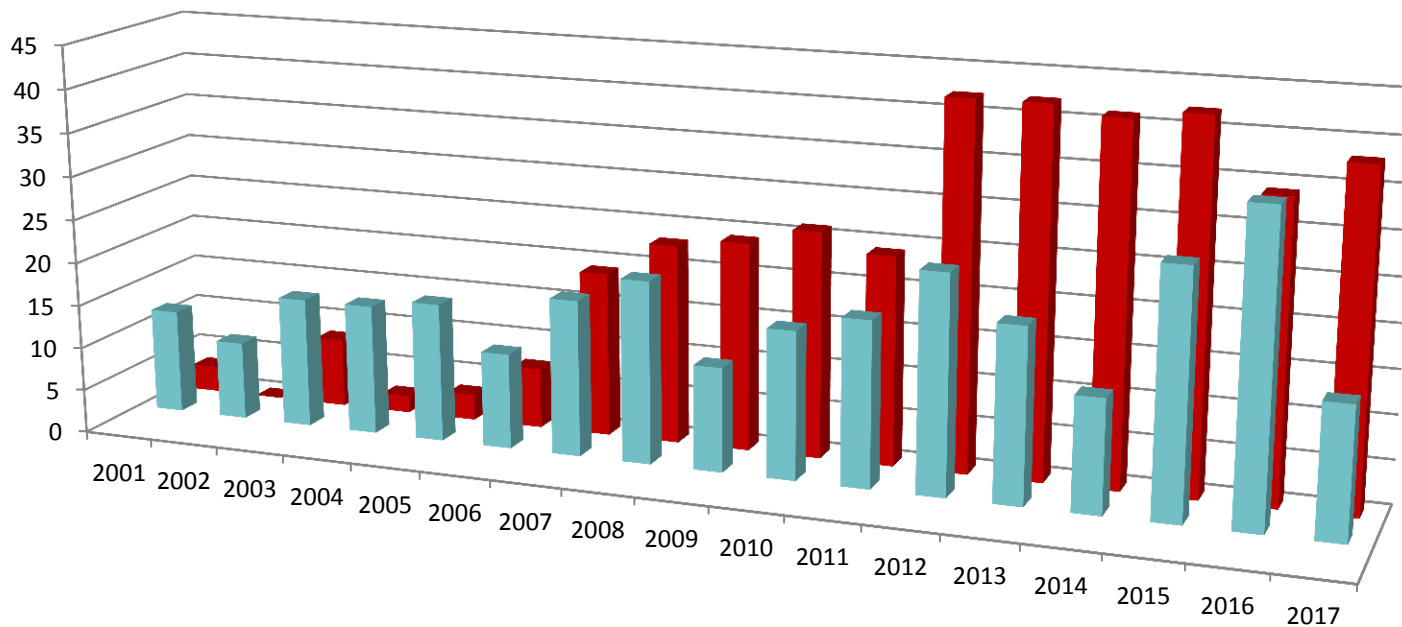

Kvantifikace agend

- Jiná právní pomoc, včetně kolizního opatrovnictví, odebrání dětí, NBD (cca 400 ročně, cca 800 živých věcí)
- Ostatní činnosti – účast na činnosti Haagské konference mezinárodního práva soukromého, členství v European Judicial Network in Civil Matters, práce v pracovních orgánech Rady Evropy a Evropské unie, korespondent /člen International Social Service

Statistické údaje – únosy počet

Zásady činnosti ÚMPOD

Otevřenost

- ÚMPOD chce být ostatním orgánům veřejné správy a soudům především komunikačním a informačním partnerem
- je schopen nabídnout dobré informace s ohledem na
 - zvláštní zaměření na specifickou agendu
 - možnost aplikace zahraničních zkušeností
 - ochotu týmu spolupracovat

Zásady činnosti ÚMPOD

Dynamika

- systém zaměstnaneckých supervizí zaměřených na prevenci
 - syndromu vyhoření
 - vnitřních konfliktů kolektivu
- podpora jazykového vzdělávání
- cíl „dobrý úředník (právník) = dobrý sociální pracovník“
- Řešení evropských projektů – nyní Participační práva dítěte – Česko-slovenský workshop Brno, září 2017

Oblasti činnosti

1. Vymáhání výživného
2. Mezinárodní osvojení
3. Mezinárodní únosy dětí
4. Další činnosti související s mezinárodněprávní ochranou dětí

Další činnosti související s mezinárodněprávní ochranou dětí

- Spolupráce se soudy (zejména kolizní opatrovnictví - § 469 z.ř.s. - součinnost OSPOD podle § 62 odst. 2 ZSPOD)
- Zjišťování informací za pomoci Mezinárodní sociální služby či bezesmluvní (např. Rakousko)
- Poradenská činnost
- „Repatriace“ dětí / dítě bez doprovodu
- Odebírání dětí v cizině

Co je ústřední orgán

- Původ v úmluvách Haagské konference mezinárodního práva soukromého
- Převzat do nařízení Evropské unie
- Zásadně každý členský stát určí **jeden orgán** (federální státy více), který komunikuje **uvnitř státu** s vnitrostátními subjekty a **navenek** s partnerským ústředním orgánem jiného státu

Co lze nalézt v mezinárodních smlouvách (nařízeních EU)

- Právní moc soudů - pravidla mezinárodní soudní příslušnosti
- Použitelné právo
- Uznání rozhodnutí
- Spolupráce ústředních orgánů
- Každá smlouva/nařízení má určitý rozsah
- Princip důvěry mezi státy

Obvyklé bydliště

- Nejčastější kritérium pro určení příslušnosti soudů a určení použitelného práva; vychází z blízkosti k subjektu práv
- Složka faktické / složka volní
- Odlišné u dítěte i u rodiče

Změna obvyklého bydliště

- Je-li v souladu s právem, přechází veškerá pravomoc na nový stát
- Postupování spisové dokumentace do ciziny – nelze aplikovat ZSPOD (§ 10 při změně trvalého bydliště)
- Pravomoc českých orgánů je omezena na území ČR (dohled nad výchovou)

Mezinárodní osvojení - prameny

- Úmluva o právech dítěte [čl. 21 písm. b)]
- Úmluva o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení (Haag, 29.5.1993)

CÍLE ÚMLUVY:

- Vytvoření záruk toho, aby se mezinárodní osvojení uskutečňovala v nejlepším zájmu dítěte a respektovala jeho základní práva uznávaná mezinárodním právem
- Vytvoření systému spolupráce mezi smluvními státy, aby se předcházelo únosům, prodeji a obchodování s dětmi
- Zabezpečení uznávání osvojení ve smluvních státech uskutečněných v souladu s Úmluvou

Mezinárodní osvojení - definice

- Čl.2 HAÚ
- dítě, jehož obvyklé bydliště je v jednom smluvním státě ("stát původu"), **bylo přemístěno, je přemíst'ováno nebo má být přemístěno** do jiného smluvního státu ("přijímající stát") **bud' po svém osvojení** ve státě původu manželi nebo jednou osobou s obvyklým bydlištěm v přijímajícím státě **nebo za účelem takového osvojení** v přijímajícím státě nebo ve státě původu.

Mezinárodní osvojení - subsidiarita

- Do ciziny lze osvojit pouze dítě, kterému se po dobu 6 měsíců nepodařilo nalézt náhradní rodinnou péči (§ 22 odst. 8 ZSPOD)
- Většinou děti romského etnika, děti se zdravotními handicapy (drogová závislost matky), problematickou rodinnou anamnézou
- Zprostředkování osvojení českých dětí do ciziny (tzv. „matching“ dítěte nejvhodnějším žadatelům)
- O svěření dítěte rozhoduje Městský soud v Brně (§ 428 odst. 2 ZZŘS)

Mezinárodní osvojení - proces

- Tzv. post-adopční servis – zprávy o vývoji dítěte v osvojitelské rodině (9 zpráv do 18 let věku dítěte)
- Ve většině zemí spolupráce i s pověřenými organizacemi dle HAÚ
- Od roku 2000 úspěšně osvojeno přes 600 dětí (Dánsko, Švédsko, Itálie, SRN, Rakousko, Island, Španělsko, Francie...)

Metodické doporučení – zprostředkování osvojení do ciziny

- Kdy lze mezinárodní osvojení zprostředkovat
- Evidence žadatelů
- Matching (párování)
- Interakce
- Rozhodnutí o svěření dítěte do péče budoucích osvojitelů
- Postadopční zprávy
- Komplikace v interakci
- Úloha poradního sboru

Soudní řízení

- Podání návrhu na svěření dítěte do péče před osvojením – po příjezdu
- Interakce
- Kolizní opatrovník
- Rozhodnutí bez ústního jednání - usnesením
- Právní moc rozhodnutí
- Zastupování účastníků
- Pas

Osvojení dítěte z ciziny

- První pokusy z důvodu příliš obtížných podmínek osvojení pro české žadatele (Filipíny, Bulharsko, Afrika, Albánie...)
- Zařazení Krajským úřadem
- Výlučně žádají z ciziny x po 3 letech předání dokumentace Úřadu

Osvojení dítěte z ciziny

- Pohovor s Úřadem (možnosti – státy, finanční náročnost, psychologický pohovor – motivace)
- Zařazení do evidence Úřadu
- Postoupení žádosti zahraničnímu ústřednímu orgánu

První zkušenosti - Filipíny

- Přijímají i samožadatele
- Požadavek křesťanské víry
- Po výběru dítěte pouze rozhodnutí o umístění dítěte do péče budoucích osvojitelů – osvojení probíhá až v ČR
- Interakce aspoň 5 dní
- Méně dívek, více chlapců
- Rovnoměrné svěřování do různých států

Nové možnosti osvojení z ciziny

Burkina Faso

- Pouze manželé (5 let)
- Dokumentace obdobná
- Výběr dítěte --> soudní řízení --> po právní moci rozhodnutí příjezd do Burkiny --> převzetí dítěte -
-> interakce s dítětem --> odjezd
- Je třeba mít „styčnou“ osobu nebo advokáta
-

Nové možnosti osvojení z ciziny

Burundi

- Pouze manželé (5 let)
- Dokumentace obdobná
- Výběr dítěte --> soudní řízení --> po právní moci rozhodnutí příjezd do Burkiny --> převzetí dítěte -
-> interakce s dítětem --> odjezd
- Vše zařizuje ÚO – není třeba účasti advokáta
- Nyní špatná bezpečnostní situace

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Úřad pro mezinárodněprávní
ochranu dětí

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Úřad pro mezinárodněprávní
ochranu dětí

Děkuji za pozornost